

Statsadvokaten for
Særlig Økonomisk Kriminalitet
Kampmannsgade 1
1604 København V.

26. januar 2015

Ref. ubp

J.nr. 6072-0722

Anmeldelse af lånefinansieret salg af andelsbeviser foretaget af Københavns Andelskasse

Finanstilsynet anmoder hermed Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet om at efterforske, om der foreligger en overtrædelse af forbuddet mod, at et pengeinstitut lånefinansierer detailkunders eller professionelle kunders køb af andelsbeviser i instituttet, jf. § 46 i lov om finansiel virksomhed, i forbindelse med en række salg af andelsbeviser foretaget af:

Københavns Andelskasse
Amagerbrogade 30, st. th.
2300 København S
CVR nr. 82 11 22 19

FINANSTILSYNET
Århusgade 110
2100 København Ø

Tlf. 33 55 82 82
Fax 33 55 82 00
CVR-nr. 10 59 81 84
finansstilsynet@ftnet.dk
www.finanstilsynet.dk

ERHVERVS- OG VÆKSTMINISTERIET

1. Baggrund

Det er en betingelse for at være kunde i Københavns Andelskasse, at man erhverver 1 andelsbevis. Det er således kun andelshavere, der kan optage lån i kasse. Hvis man som andelshaver ejer 5 andelsbeviser, kan man opnå en særlig favorabel rente på lån.

Finanstilsynet kom i forbindelse med en undersøgelse i Københavns Andelskasse besiddelse af en intern mailudveksling af 1. september 2013 (**bilag 1**), hvoraf fremgår, at "Alle lån op til [redacted] hvor der købes 5 nye andelsbeviser kan bevilges, da solvensbehovet dækkes ind det første år". Finanstilsynet blev ligeledes bekendt med, at andelskassen den 16. oktober 2013 igangsatte en kampagne over for andelshaverne, hvor andelshaverne blev opfordret til at støtte op om andelskassen og købe yderligere andelsbeviser (**bilag 2**).

Finanstilsynet besluttede på den baggrund at foretage en undersøgelse af om Københavns Andelskasse havde lånefinansieret investorers køb af kassens andelsbeviser og anmode den om en redegørelse. Finanstilsynet modtog denne den 11. marts 2014 (**bilag 3**).

Finanstilsynet har efterfølgende indhentet supplerende oplysninger (**bilag 4**), herunder et revideret skema over antallet af ydede lån (**bilag 5**) og har gennemgået andelskassens forretningsgange for rådgivning og markedsføring af andelsbeviser. Endvidere har tilsynet den 13. juni 2014 sendt et udkast til politianmeldelse i høringsproces hos andelskassen (**Bilag 6**).

2.1 Andelskassens redegørelse vedrørende køb af andelsbeviser

Københavns Andelskasse har i sin redegørelse (bilag 3) oplyst, at andelskassen generelt ikke yder lån til køb af andelsbeviser. Citatet fra e-mailen af 1. september 2013 (bilag 1) skal derfor alene ses i sammenhæng med, at vedtægternes krav om, at køb af andelsbeviser, vil føre til en forøgelse af basiskapitalen.

Andelskassen har imidlertid på baggrund af Finanstilsynets henvendelse foretaget en gennemgang af de lån, der er ydet i perioden 1. januar 2013 til ultimo 2013 med henblik på at undersøge, om der alligevel skulle være ydet lån til investering i andelsbeviser, idet man bemærker, at der som følge af Finanstilsynets afgørelse af 10. december 2013 ikke er ydet lån til nye kunder i 2014.

Gennemgangen har vist, at andelskassens daværende direktør uden bestyrelsens vidende, i [redacted] tilfælde har lånefinansieret køb af andelsbeviser. Der er samlet ydet lån for [redacted] kr. til investering i andelsbeviser, hvor det største lån udgør [redacted] kr., og det gennemsnitlige lånebeløb har været [redacted] kr. Lånene til køb af andelsbeviser er alle blevet ydet i forbindelse med, at kunden har fået et andet lån, typisk til køb af en andelsbolig.

Andelskassen har efterfølgende præciseret ovenstående oplysninger til, at der i perioden 2011-2013 er medfinansieret køb af i alt [redacted] andelsbeviser for i alt [redacted] kr. fordelt på [redacted] låntagere (bilag 4 og 5).

Andelskassen har samtidig i redegørelsen oplyst, at lånene blev ydet ud fra en forventning om, at CRR-forordningen om kapitalinstrumenter¹ og en teknisk standard, der skulle udstedes i medfør af forordningen, ville føre til, at lån i bl.a. andelskasser, hvor man efter vedtægterne skal tegne kapitalinstrumenter for at modtage et lån, under visse forudsætninger ikke betragtes som direkte eller indirekte finansiering.

Andelskassens tidligere direktør havde derfor forudsat, at lån ydet inden for standardens rammer, ikke ville blive anset som lånefinansiering i henhold til § 46 i lov om finansiel virksomhed.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 af 26. juni 2013 (CRR)

Andelskassen fremfører derudover i redegørelsen, at lånene må anses for at være af ubetydelig størrelse og er ydet med henblik på at opfylde vedtægternes § 3, stk. 1, hvorefter en låntager skal være andelshaver i andelskassen.

Til brug for Finanstilsynets undersøgelse indsendte Københavns Andelskasse et skema (bilag 5) over de konstaterede tilfælde af lån til køb af andelsbeviser med angivelse af den specifikke størrelse på lånene, kundernes navne, datoer for oprettelsen af låneaftalerne, lånetype og størrelse på de samlede lånebeløb.

3. Høring over udkast til politianmeldelse

Finanstilsynet sendt den 13. juni 2014 et udkast til politianmeldelse (bilag 6) i høring hos andelskassen, der den 4. juli 2014 afgav et høringsvar (**bilag 7**).

I høringsvaret anfører andelskassen, at deres hidtidige opgørelser ikke har været korrekte og tegner et væsentlig mere negativt billede, end hvad der reelt er tilfældet.

Andelskassen gør således gældende, at den ikke har ydet lån med det formål at finansiere køb af andelsbeviser, men at erhverve en andelsbolig eller et andet lovligt formål. Sådanne lån bør derfor efter andelskassens opfattelse som udgangspunkt falde uden for forbuddet i § 46, stk. 2 i lov om finansiel virksomhed.

I høringsvaret oplyser andelskassen, at der i kassens tidligere redegørelse var medtaget alle lån, hvor køb af andelsbeviser var gennemført via den konto, hvortil lånet var blevet udbetalt, uagtet at der på denne konto også kunne have været opsparede midler.

Hertil kommer, at låntager i størstedelen af lånesagerne faktisk har erhvervet en andelsbolig, hvis købspris væsentlig overstiger de lån, andelskassen har ydet selv med tillæg af værdien af de erhvervede andelsbeviser – hvorfor der efter kassens opfattelse ikke kan være tale om lånefinansiering af andelsbeviser.

Renser man ovennævnte lån ud og kun medtager de lånesager, hvor der er ydet køb til en andelsbolig, hvor belåningsprocenten er 100 eller mere, og hvor låneprovenuet derfor delvist er anvendt til køb af andelsbeviser, når man en betydelig reduktion, således at der i alt kun samlet set er ydet lån på kr. til køb af andelsbeviser. En opgørelse over disse lån fremgår af en ny liste (bilag 8).

Endelig anfører Andelskassen, at et andelsbevis ikke har kunnet erhverves for 1.000 kr., men til den indre værdi, som har været op til kurs 580, svarende til en pris på 5.800 kr. pr. andelsbevis. Ingen af de relevante kunder har erhvervet mere end 5 beviser, som var betingelsen for at opnå den mest fordelagtige rente.

4. Retligt grundlag

Af § 46, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed fremgår det, at:

"Ved et pengeinstituts, realkreditinstituts eller forsikrings-selskabs tegning af kapitalindskud omfattet af reglerne om hybrid kernekapital og reglerne om ansvarlig lånekapital må virksomheden ikke samtidig lånefinansiere detailkunders og professionelle kunders køb af kapitalindskuddet eller dele heraf."

I bestemmelsens stk. 2 præciseres det, at:

"Forbuddet mod lånefinansiering som nævnt i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse for pengeinstitutters tegning og salg af aktier, andels- eller garantbeviser i det pågældende institut. Uanset 1. pkt. må pengeinstitutter lånefinansiere pengeinstituttets ansattes køb af medarbejderaktier som led i en medarbejderaktieordning."

Det fremgår bl.a. af punkt 2.2.3 i de almindelige bemærkninger til L 49 af 9. november 2010 at:

"Med den foreslåede ændring præciseres det i lov om finansiel virksomhed § 46, at forbuddet mod lånefinansiering af både kapitalindskud, aktier, andelsbeviser og garantbeviser i den långivende finansielle virksomhed også gælder, hvor tilbuddet om lånet ikke gives på den finansielle virksomheds eget initiativ.

Bestemmelsen er ikke til hinder for, at der ydes et blacolån, som kunden efterfølgende anvender til køb af f.eks. kapitalindskud i den pågældende finansielle virksomhed. Tilsvarende gælder for en kundes træk på en allerede etableret kassekredit. Det afgørende for forbuddets anvendelsesområde er, at lånet ydes med henblik på køb af kapitalindskud, aktier, andelsbeviser eller garantbeviser i den långivende finansielle virksomhed. Det skal således stå långiver klart, at lånet har til formål at finansiere køb af kapitalindskud m.m. Denne betingelse vil f.eks. være opfyldt i de tilfælde, hvor et lån ydes med sikkerhed i netop udstedte aktier i det långivende pengeinstitut."

Forbuddet gælder således alene i det tilfælde, hvor et lån eller en forhøjelse af en eksisterende kredit ydes i umiddelbar sammenhæng med, at der investeres i aktier i samme institut, således at det må forventes, at lånet skal finansiere investeringen.

En overtrædelse af § 46 i lov om finansiel virksomhed, straffes jf. § 373, stk. 1, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

5. Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynets oprindelige mistanke, om at Københavns Andelskasse har foretaget lånefinansiering af kunders køb af andelsbeviser, er blevet bekræftet af andelskassens første redegørelser, hvori kassen selv oplyste, at den havde konstateret, at der i ca. 70 tilfælde var blevet ydet lån til køb af andelsbeviser.

Finanstilsynet finder at det på den baggrund af andelskassens egne oplysninger må lægges til grund, at Københavns Andelskasse i minimum de ■ tilfælde, der fremgår af andelskassens seneste skema (bilag 8) har lånefinansieret kunders køb af andelsbeviser, og at det er sket i forbindelse med at kunden har fået bevilget et lån, der også har finansieret køb af en andelsbolig eller andre formål.

Finanstilsynet bemærker samtidig, at når der i gennemsnit er ydet lån på mere end ■ kr. til køb af andelsbeviser, kan lånene ikke betegnes som værende af ubetydelig størrelse. Det forhold, at kunderne maksimalt har lånefinansieret køb af 5 andelsbeviser, idet de derved har kunnet opfylde betingelsen om, at man skal være andelshaver og have 5 andelsbeviser for at optage et lån til den mest favorable rente, anser tilsynet netop for at være udtryk for, at kunderne alene har været ansporet heraf, da de foretog investeringen i andelsbeviserne og at købet af andelsbeviserne har været uløseligt knyttet sammen med låneoptagelsen. Hertil kommer, at alle lån ydet til finansiering af køb af andelsbeviser er omfattet af forbuddet uanset lånets størrelse.

Finanstilsynet finder heller ikke, at det forhold, at CRR forordningen og den tilhørende relevante tekniske standard i visse tilfælde, hvor der ifølge virksomhedens vedtægter skal tegnes kapitalinstrumenter for at modtage et lån, ikke betragter dette lån som direkte eller indirekte finansiering, kan føre til, at en andelskasse uanset § 46 kan yde lån til køb af andelsbeviser. Finanstilsynet bemærker i den forbindelse at forordningen alene har til formål at regulere kreditinstitutters kapitalkrav, og i den forbindelse fastsætte hvilke former for kapital, der kan indgå i et kreditinstituts kapitalgrundlag. Forordningen er ikke til hinder for, at man i national

lovgivning af hensyn til forbrugerbeskyttelse, kan indføre regler der begrænser kreditinstitutters muligheder for at yde lån.

Herudover bemærker Finanstilsynet, at det forhold, at kunden har benyttet et lån til at erhverve andelsbeviser og en andelsbolig med en højere andelsværdi end låneprovenuet, ikke i sig selv indebærer, at forholdet falder udenfor § 46. Det afgørende er, om købet af andelsbeviserne de facto er finansieret af et lån, og ikke om kunden konkret havde behov for at låne penge for at kunne erhverve andelsbeviserne.

Finanstilsynet går i den forbindelse ud fra, at kunderne har erhvervet andelsbeviserne for at opnå ret til at optage et andelsboliglån på særligt favorable vilkår, og at de i den forbindelse har ansøgt om og fået bevilliget et lån, så de samlet set har kunnet finansiere købet af andelsbeviserne og deres køb af en andelsbolig.

Det forhold, at kunden har haft midler stående på den konto, hvortil lånet er udbetalt og hvorfra købet af andelsbeviserne er gennemført, er ligeledes uden betydning, med mindre der forud for lånets optagelse var tilstrækkelige midler på kontoen til at erhverve andelsbeviserne, således at det er klart, at købet af andelsbeviserne har kunnet gennemføres uden at optage et lån.

Finanstilsynet er således ikke enig med andelskassen i, at disse situationer under alle omstændigheder ikke bør medtages i opgørelsen, hvorfor antallet af tilfælde af lånefinansiering efter tilsynets opfattelse som udgangspunkt ligger nærmere ■ tilfælde, som oprindeligt oplyst af andelskassen. Det vil dog kræve yderligere efterforskning at fastlægge det præcise antal. En efterforskning, som efter Finanstilsynets opfattelse bedst vil kunne ske i anklagemyndighedens regi.

--oOo--

Sagen er i Finanstilsynet blevet behandlet af Ulla Brøns Petersen, tlf. 33 55 82 43, som kan kontaktes, såfremt der skulle være spørgsmål til sagen.

Finanstilsynet skal anmode om at blive holdt orienteret om sagens videre forløb.

Med venlig hilsen

Ulla Brøns Petersen
vicekontorchef

Bilag

- Bilag 1: Intern mailudveksling af 1. september 2013
- Bilag 2: Brev af 16. oktober fra Københavns Andelskasse til andelshavere om at støtte op om andelskassen
- Bilag 3: Andelskassens redegørelse af 11. marts 2014
- Bilag 4: Andelskassens supplerende redegørelser inkl. kopi af mailkorrespondance
- Bilag 5: Revideret skema over lånesager
- Bilag 6: Udkast til politianmeldelse af 13. juni 2014
- Bilag 7: Københavns Andelskasses høringssvar (politianmeldelse) af 4. juli 2014
- Bilag 8: Oversigt over andelsbeviser, som er medfinansieret i lån (bilag til andelskassens høringssvar af 4.juli 2014).